



ARAŞTIRMA

F.Ü.Sağ.Bil.Vet.Derg.
2021; 35 (1): 37 - 42
http://www.fusabil.org

Malatya ve Yöresinde Sığır Ayak Hastalıklarının Prevalansı *

Sema Dilan KAYAPINAR ^{1, a}
Mehmet Cengiz HAN ^{1, b}

¹ Fırat Üniversitesi,
Veteriner Fakültesi,
Cerrahi Anabilim Dalı,
Elazığ, TÜRKİYE

^a ORCID: 0000-0002-7652-173X

^b ORCID: 0000-0001-9178-6261

Bu çalışmada Malatya ili ve ilçelerinde ki sığırlarda ayak hastalıkları prevalansının araştırılması amaçlandı. Toplam 7040 baş sığır materyal olarak kullanıldı. Yapılan muayeneler ve sürü gözlem formu ile elde edilen verilerle ayak hastalıkları ve tırnak deformasyonları sayı, oran, ırk, yaş ve cinsiyete göre dağılımları belirlendi. Hayvanlarda yapılan tırnak muayenesi ve hayvan sahiplerine yapılan sürü gözlem formu sonucunda 7040 hayvandan 647'sinde tırnak problemi olduğu saptandı. Ayak hastalıklarının ırklara göre dağılımına bakıldığında %16.52 ile en çok simental ırkı sığırlarda, en az olarak da %2.61 ile montofon sığırlarında görüldüğü saptandı. Ayak hastalıkları bulunan hayvanların %15.46'sının erkek, %84.54'ünün ise dişi olduğu görüldü. En fazla görülen tırnak deformasyonları makas tırnak, sivri tırnak ve burulmuş tırnak olarak belirlendi. Çalışma sonunda tespit edilen ayak hastalıklarından en fazla %19.04 ile interdigital dermatitis, %1.15 ile de yan duvar ulkusu az görülen hastalık olarak saptandı. Sonuç olarak Malatya yöresinde sığırlar da tırnak hastalıklarının prevalansının %9.19 olduğu tespit edildi.

Anahtar Kelimeler: Ayak hastalıkları, prevalans, sığır, Malatya

Investigation of Prevalence of Foot Diseases in The Cattle in The Malatya Region

This study aimed to investigate the prevalence of foot diseases in cattle of the province of Malatya and its districts. As material, 7040 cattle were used. The distribution of foot diseases and hoof deformations by number, ratio, races, age and gender were determined with the data obtained from the examinations and the herd observation form. As a result of the hoof examination performed on the animals and the herd observation form performed on the animal owners, 647 of the 7040 animals were found to have hoof problems. Considering the distribution of foot diseases by races, it was found that it was most seen in the Simental breed cattle with 16.52%, and the least in the Montophon cattle with 2.61%. It was seen that 15.46% of the animals with foot diseases were male and 84.54% were female. Scissor hoof, sharp hoof and twisted hoof were determined as the most common hoof deformations. Among the foot diseases detected at the end of the study, interdigital dermatitis was found to be the most common disease with 19.04%, and the side wall ulcer as a rare disease with 1.15%. As a result, it was determined that the prevalence of hoof diseases in cattle in Malatya region was 9.19%.

Key Words: Foot disease, prevalence, cattle, Malatya

Giriş

Sığır yetiştiriciliğinde en önemli hastalıklardan biri ayak hastalığı olarak önümüze çıkmaktadır. Özellikle kültür ırkı yetiştiriciliğinin yaygınlaşması ile ülkemizde ayak hastalıklarının giderek arttığı ve önemli ekonomik kayıplara yol açtığı rapor edilmektedir (1-3). Ayak lezyonlarının görülme oranı sığırların ırkı, yetiştirme şekli, iklim ve coğrafi bölgelere göre değişiklikler göstermektedir (1). Genetik yatkınlık, anatomik yapı bozuklukları, mevsim, çevresel faktörler, yaş, laktasyon, hatalı besleme ve tırnak bozuklukları gibi nedenler ayak hastalıkları insidansı üzerine etkili olmaktadır (2).

Sığır yetiştiriciliğinde verimi arttırmak için kapalı veya yarı-kapalı sistem işletmeciliği yaygınlaşmaktadır. Yarı kapalı ve özellikle kapalı ahırlarda tutulan ve meraya çıkarılmayan iri ve ağır cüsseli, yüksek verimli kültür ırkı sığırlarda, tırnak bakımı yapılmadığında tırnak deformasyonları oluşmakta ve bunu takiben ayak hastalıkları şekillenmektedir. Sonuçta ayak hastalıkları canlı ağırlık kaybı, gelişme geriliği, üretimden erken çıkarılma, laktasyon süresinde kısalma, süt veriminde düşme, tedavi masrafları ve infertilite olarak karşımıza çıkmaktadır (1-4). Yapılan araştırmalar (5-10), ayak hastalığı saptanan sığırlarda günlük süt verimi 1.12 kg ile 3.1 kg arasında azaldığı, gebe kalma sürelerinin ise 12 gün daha uzun sürdüğü ve %1.17'sinin sürüden çıkarıldığı bildirilmektedir.

Şanlıurfa ve yöresinde kapalı ahır sistemiyle yetiştiricilik yapılan işletmelerdeki 81 olguda 21 (%27.63) taban eziği, 16 (%21.05) interdigital flegmon, 2 (%2.63) horizontal tırnak çatlağı olgusu, 3 (%3.95) rusterholz ulkusu, 15 (%19.74) yumuşak ökçe çürüğü, 14 (%18.42) beyaz çizgi ayrılması saptanmıştır (3). Özsoy ve ark. (11) postmortem yaptığı bir çalışmada 112 sığıra ait 448 ayak incelenmiştir. İncelenen hayvanların ayaklarından 12'sinde beyaz çizgi lezyonu, 29'unda ökçe çürüğü, 4'ünde interdigital

Geliş Tarihi : 15.12.2020
Kabul Tarihi : 19.01.2021

Yazışma Adresi Correspondence

Sema Dilan KAYAPINAR
Fırat Üniversitesi,
Veteriner Fakültesi,
Cerrahi Anabilim Dalı,
Elazığ – TÜRKİYE

dilankayapinars@gmail.com

* 6. GAP Zirvesi Kongreleri 5. Uluslararası GAP Matematik--Mühendislik-Fen ve Sağlık Bilimleri Kongresi, 4-6 Aralık 2020, Şanlıurfa /TÜRKİYE.

panarisyum, 6'sında digital dermatitis tespit edilmiştir. Amory ve ark. (12)'nin süt sığırlarında yaptıkları çalışmada en fazla görülen lezyonların taban ülseri (%27), beyaz çizgi ayrılması (%20), digital dermatitis (%16), ökçe çürüğü (%8) olarak bildirmiştir.

Sığırlarda en fazla görülen deforme tırnak yapıları ise sivri tırnak (ST), makas tırnak (MT), burulmuş tırnak (BT), yayvan geniş dolgun tırnak, dolgun tırnak (DT) olarak bildirilmektedir (11, 13-15).

Bu çalışmada Malatya ilinde ve ilçelerinde bulunan sığırlarda görülen ayak hastalıkları prevalansının belirlenmesi ile koruyucu önlemler ve sağaltım yönünden yetiştiricilerin bilinçlendirilerek ekonomik kayıpların en aza indirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Hayvan deneyleri yerel etik kurulu başkanlığının 02.12.2015 tarih 2015/17 toplantısında 193 nolu karar ve 2015/15 protokol etik kurul izni alınmıştır.

Bu çalışmanın materyalini; Malatya ili ve ilçelerindeki ayak hastalıkları yönünden araştırılan değişik ırk, yaş ve ağırlıktaki 7040 baş sığır oluşturdu.

Ziyaret edilen işletmeler de ahır ve barınaklar hayvan refahı yönünden incelendi. Hayvanların tırnakları gözden geçirildi. Hasta olanlar tespit edilip muayene edildi. Ayak hastalıkları ve tırnak deformasyonları bulunan hayvanların kayıtları tutuldu. İşletmelerdeki muayene ve sürü gözlem formu ile elde edilen veriler ışığında, ayak hastalığı yönünden sığırların sayısı, oranı, ırkı, yaşı ve hastalıkların dağılımı belirlendi.

Bulgular

Çalışmada değişik büyüklükteki işletmeler de bulunan toplam 7040 baş besi ve sütçü ırk hayvanın ayakları kontrol edildi. Hayvan sahiplerinden alınan anamnez, yapılan muayene ve gözlem formuna göre bu hayvanların 647'sinde tırnak problemi tespit edildi. Saha taramalarında küçük işletmelerin çoğunlukla geleneksel yöntemlerle yetiştiricilik yaptığı, ahırlarda hijyenik koşulların yetersiz olduğu ve ahırların plansız inşa edildiği görüldü. Büyük çiftliklerde ise hayvanların tırnak ve ayak bakımına gereken önemin verilmediği görüldü.

Bir ile beş baş sığır bulunduran küçük aile işletmelerinde hayvanların meraya salınmasından sonra tırnakların kendiliğinden aşınacağı düşüncesi ile tırnak bakımının yapılmadığı görüldü. Bir kısım işletmelerde ise, uzayan tırnakların çevrede bulunan ehliyetsiz kişilere kestirildiği öğrenildi. Ancak bu işlemde kısa bir süre sonra hayvanların topalladığı belirtildi. Hatta bazen süt sığırı yetiştiricileri tırnak kesiminden sonra hayvanlarının süt verimlerinin azaldığını, iştahsız olduklarını ve kilo kaybı olduğunu bildirdiler.

Besi çiftliklerinde ise hayvanların ahırlarda bağlı olarak tutuldukları saptandı. Sığır yetiştiricileri genellikle ayak hastalıklarının konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları görüldü. Hayvanların

topallayan ayaklarına bilinçsiz bir şekilde ilaçlı su dedikleri yanmış motor yağ döküklerini, bazen topallığın kendiliğinden iyileştiği bilgisini verdiler.

Ziyaret edilen işletmelerin sadece 6 tanesinde ayak dezenfektan banyosu için havuz bulunduğu görüldü. Bazı yetiştiriciler düzensiz de olsa ayak banyolarını kullandıklarını bildirdiler. Bir kısım hayvan sahiplerinin de ahır girişine sönmüş kireç dökükleri tespit edildi. Araştırmada bazı yetiştiricilerin hayvanlarına sadece yalama taşı verdikleri öğrenildi.

İşletmelerin genellikle yem maddesi olarak saman, arpa, buğday, şeker pancarı küspesi ve silaj kullanıldığı görüldü. Bazı aile işletmelerinde hayvanlara sadece taze ve kurutulmuş yonca verildiği bilgisi alındı.

Araştırmanın materyalini oluşturan hayvanların ırklara göre dağılımında %0.92'ünü montofon, %75.05'ini holstain, %22.86'sını simental, %0.28'ini yerli, %0.36'sını ise melez ırktan olduğu görüldü (Tablo 1).

Ayak hastalıklarının Irka göre dağılımına bakıldığında en çok %16.52 ile simental ırkı sığırlar da, en az olarak %2.61 ile montofon ırkında saptandı (Tablo 2).

Ayak hastalığı bulunan hayvanların %15.46'nın erkek, %84.54'nün ise dişi hayvanların oluşturduğu anlaşıldı (Tablo 3).

Topallık semptomunun oluşmasına yol açan lezyonların %16.84'nün ön ayaklara, %83.15'nin arka ayaklarda yerleşmiş olduğu belirlendi (Tablo 4).

Muayene edilen sığırların, arka tırnak lezyonlarının çoğunluğunun lateral tırnaklarda (n=262), ön tırnak lezyonlarının ise genellikle medial tırnaklarda (n=72) lokalize olduğu saptandı.(Tablo 4).

Yapılan çalışmada deformasyon bulunan tırnaklarda aynı zaman da ayak hastalıklarının birlikte seyrettiği, bu oranın %34.31 olduğu saptandı. (Tablo 5).

Çalışmada en fazla görülen tırnak deformasyonları MK, ST ve BT'dir (Tablo 6). Hayvanlarda deforme tırnaklar ile birlikte seyreden ayak hastalıkları tespit edildi. ST deformasyonu ile birlikte seyreden ayak hastalıkları %52.7'lik oranıyla en fazla görülürken, %2.7'lik oranla da en az ayrık tırnak deformasyonu saptandı (Tablo 7).

Araştırmada tespit edilen ayak hastalıklarından en fazla %19.04 ile interdigital dermatitis, en az görülen hastalık olarak %1.15 ile yan duvar ulkusu saptandı (Tablo 8).

Malatya yöresinde karşılaşılan ayak hastalıklarının en çok %46.68'i kış aylarında görülürken, daha az olarak %14.21'i yaz aylarında görüldü (Tablo 9).

Olguların Malatya yöresinde dağılımı yapıldığında Yeşilyurt ilçesinde ayak hastalıkları olgularının (%22.10) en fazla görülen bölge olduğu, Pötürge ve Doğanşehir ilçelerinde (%3.70) ise az oranlarda ayak hastalıkları olguları tespit edildi (Tablo 10).

Tablo 1. Gözlemede bulunulan sığırların ırklara göre dağılımı

İrk	Hayvan sayısı (n)	Oran (%)
Holştayn	5.320	75.05
Montafon	65	0.9
Simental	1610	22.86
Yerli	20	0.28
Melez	25	0.36
Toplam	7.040	100

Tablo 2. Sığır ırklarında ayak hastalıklarının görülme oranı

İrk	Kontrol Edilen Hayvan Sayısı	Hastalık Saptanan Hayvan Sayısı	%
Holştayn	5.320	362	6.8
Montafon	65	17	2.61
Simental	1610	266	16.52
Yerli	20	1	5
Melez	25	1	4
Toplam	7040	647	9.19

Tablo 3. Tırnak hastalığı görülen hayvanların cinsiyete göre dağılımı

Hayvanın cinsiyeti	N	%
Erkek	100	15.46
Dişi	547	84.54
Toplam	647	100

Tablo 4. Olguların ön-arka, sağ-sol ile lateral-medial Tırnaklara Göre lokalizasyonu

Ayaklar	L	M	L+M	N	%
Ön Sağ	17	42	10	69	16.84
Ön Sol	7	30	3	40	
Arka Sağ	137	104	47	288	83.15
Arka Sol	125	99	26	250	
Toplam	286	275	86	647	100

Tablo 5. Ayak hastalığı, deformasyon ve deformasyonla birlikte ayak hastalığı saptanan tırnakların dağılımı

Tırnak	n	%
Ayak hastalığı saptanan	173	26.74
Deformite saptanan	252	38.95
Deformite ve tırnak hastalığı saptanan	222	34.31
Toplam	647	100

Tablo 6. Sığırlarda saptanan deforme tırnakların dağılımı

Deformasyonlar	n	%
Sivri tırnak	75	29.76
Küt tırnak	7	2.77
Ayrık tırnak	9	3.57
Makas tırnak	77	30.55
Yayvan, geniş, dolgun tırnak	17	6.74
Tirbuşon (burulmuş) tırnak	67	26.58
Toplam	252	100

Tablo 7. Deforme tırnak yapılarıyla birlikte gelişen ayak hastalıklarının

Hastalıklar	Tırnak Deformasyonları						
	ST	KT	AT	MT	YGT	BT	DT
İnterdigital Dermatit	17		5			4	3
Erosio Ungulae	8			2	4	7	2
Ökçe Abcess	2						1
Limax	5			1			1
İnterdigital Flegmon	17	2	1		5	1	6
Pododermat. As. Dif. (laminitis)	14	3		2	5	3	3
Podo. Circumscripta.	8					4	
Pododermatit.	7			1	2	4	1
Septica							
Fisura Ungulae	3			3			
Podoarthritis Prulenta acuta	1					1	2
Ökçe Eziği	9	1		1	2	5	1
Yan Duvar Ulkusu	3					2	
Beyaz Çizgi Hastalığı	9	1		3		3	1
Dig. Dermatit	14						6
Toplam(n)	117	7	6	13	18	34	27
Toplam(%)	52.7	3.15	2.7	5.86	8.11	15.32	12.16

Tablo 8. Ayak hastalıkları dağılımları

Hastalıklar	N	%
İnterdigital Dermatit	33	19.07
Erosio Ungulae	8	4.62
Ökçe Apresi	2	1.15
İnterdigital Hiperplazi	7	4.04
İnterdigital Flegmon	13	7.51
Podo. Asep. Diffusa	12	6.94
Podo. Circum.	5	2.89
Podo. Septica	3	1.75
Fissura Ungulae	11	6.35
Podoarthritis Prulenta	3	1.75
Taban, Ökçe Eziği	27	15.60
Yan Duvar Ulkusu	2	1.15
Beyaz Çizgi Hast.	24	13.89
Digital Dermatit	23	13.29
Toplam (n)	173	100

Tablo 9. Hastalıkların mevsimlere dağılımı

Mevsim	n	%
Kış	302	46.68
İlkbahar	149	23.03
İlkbahar	149	23.03
Yaz	92	14.21
Sonbahar	104	16.09
Toplam	647	100

Tablo 10. Olguların Malatya yöresindeki dağılımı

OLGULAR	İLÇELER											
	Yeşilyurt	Darende	Akçadağ	Battalgazi	Kale	Pötürge	Arguvan	Doğansehir	Arapkir	Yazınan	Hekimhan	Toplam
Ayak Hast. saptanan	46	7	33	29	18	5	9	7	4	6	9	173
Deformite saptanan	54	19	42	37	21	12	10	8	13	17	19	252
Deformite ve Tırnak Hast. saptanan	43	21	35	29	24	7	11	9	12	14	17	222
Toplam(n)	143	47	110	95	63	24	30	24	29	37	45	647
Toplam (%)	22.10	7.26	17.0	14.68	9.73	3.70	4.63	3.70	4.49	5.71	6.96	100

Tartışma

Sığır yetiştiriciliğinde ayak hastalıklarının canlı ağırlık kaybı, gelişme geriliği, üretimden erken çıkarılma, laktasyon süresinde kısalmaya, süt veriminde düşme gibi ekonomik kayıplara yol açtığı bildirilmektedir (1-4). Bu çalışmada tırnak bakımının yapılmaması veya ehliyetsiz kişilere yaptırılması tırnak hastalıklarına yol açtığı, hayvanlarda kilo kaybı ve süt veriminde düşme görüldüğü bilgisi alınmıştır.

Yapılan bir çalışmada (16) incelenen 1688 sığırdaki ayak hastalıklarının ırklara göre dağılımında holştayn 68(%4.02), montafon 45(%2.66), simental 10(%0.59), yerli 53(%3.13), melez 33'ü (%1.95) bildirilmiştir. Canpolat ve Bulut (17)'un Elazığ ve yöresinde yürüttükleri çalışmada değerlendirdikleri 3600 vakada ayak hastalıklarının ırklara göre dağılımı incelendiğinde 98'i (%2.72) simental, 128'i (%3.55) holstein, 145'i (%4.02) montafon, 133'ü (%3.69) melez, 113'ü (%3.13) yerli sığırdaki görülmüştür.

Bu çalışmada saptanan 195 olgunun ırklara göre dağılımı incelendiğinde holsteinlerde 92 %47.17) olgu, montafonlarda 34(%17.44) olgu, yerli ırklarda 20(%10.26) olgu, simentalarda 24(%12.30) ve melez ırklarda 25(%12.83) olgu olarak tespit edilmiştir. Diğer çalışmalarda (11, 14) holstein ırkı sığırlarda ayak hastalıkları en fazla görülürken, çalışmada da simental ırkı sığırlarda daha fazla ayak hastalığı tespit edilmiştir. Bu çalışmalardan kültür ırkı sığırların yerli ve melez ırklara göre vücut ağırlıklarının fazla olması ve Türkiye'deki ayak hastalıklarına karşı daha dirençsiz olduğu sonucu çıkarılmaktadır.

Elazığ ve çevresinde yapılan bir çalışmada (17), incelenen 3600 sığırdaki 31(%0.86) olguda interdigital dermatitis, 23(%0.63) olguda beyaz çizgi hastalığı, 38(%1.05) olguda erosio unguiae, 19(%0.52) olguda ökçe apsesi, 28(%0.77) olguda interdigital hiperplazi, 41(%1.13) olguda pododermatitis aseptica diffusa, 24(%0.66) olguda pododermatitis septica, 29 (%0.80) olguda pododermatitis circumscripta, 21(%0.58) olguda

digital dermatitis, 28(%0.77) olguda fissura unguiae, 47(%1.30) olguda interdigital flegmon bildirilmiştir.

Şındak ve ark. (3)'ün, Şanlıurfa ve yöresinde yaptıkları çalışmada kapalı ahır sistemiyle yetiştiricilik yapılan işletmelerdeki 81 olguda 21(%27.63) taban eziği, 16(%21.05) interdigital flegmon, 2(%2.63) horizontal tırnak çatlağı olgusu, 3(%3.95) rusterholz ulkusu, 15(%19.74) yumuşak ökçe çürüğü, 14(%18.42) beyaz çizgi ayrılması saptanmıştır.

Özsoy ve ark. (11), postmortem yaptıkları bir çalışmada 112 sığıra ait 448 ayak incelenmiştir. İncelenen hayvanların ayaklarından 12'sinde beyaz çizgi lezyonu, 29'unda ökçe çürüğü, 4'ünde interdigital panarisyum, 6'sında digital dermatitis tespit edilmiştir. Amory ve ark. (12)'nin süt sığırlarında yaptıkları çalışmada en fazla görülen lezyonların taban ülseri (%27), beyaz çizgi ayrılması (%20), digital dermatitis (%16), ökçe çürüğü (%8) olarak bildirilmiştir.

Bu çalışmada ise 33(%19.07) interdigital dermatitis, 8(%4.62) erosio unguiae, 2(%1.15) ökçe apsesi, 7(%4.04) interdigital hiperplazi, 13(%7.51) interdigital flegmon, 12(%6.94) pododermatitis aseptica diffusa, 5(%2.89) pododermatitis circumscripta, 3(%1.75) pododermatitis septica, 11(%6.35) fissura unguiae, 3(%1.75) podoarthritis prulenta, 27 (%15,60) ökçe eziği, 2(%1,15) yan duvar ulkusu, 24 (%13,89) beyaz çizgi hastalığı, 23(%13,29) digital dermatitis tespit edilmiştir.

Yavru ve ark. (18), topallık bulunan 100 ayak üzerinde yapmış oldukları incelemede ayakların 84'ünde tırnak bozukluğu saptanmıştır. Bunların 57'sinde aşırı uzama, 6'sında burulmuş tırnak, 7'sinde küt tırnak, 3'ünde makas tırnak tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmada ST, KT, AT, MT, BT, YGT, DT olmak üzere toplam 252 deforme tırnak olgusu saptanmıştır.

İstanbul ve Tekirdağ bölgesinde yapılan araştırmada bozuk tırnak oranı %12.6 olarak belirlenmiştir. Bu oranın sütçü ırklarda %18-20 oranında olduğu ifade edilmiştir (19). Araştırmacılar (4, 20) ST, BT, YGT bozukluğunun en fazla görülen deforme tırnak olduğunu belirtmişlerdir. Sağlıyan ve Ünsaldı (16) değerlendirdikleri 1688 hayvandan 11(%0.65) olguda

AT, 132(%0.07) olguda ST, 8(%0.47) olguda KT, 24(%1.42) olguda YGT, 43(%2.54) olguda BT, 21(%1.24) olguda MT tespit etmişlerdir.

Şındak ve ark. (3), Şanlıurfa ve yöresinde yürüttükleri çalışmada kapalı sistem yetiştiricilik yapılan işletmelerdeki 81 olguda 8(%9.87) BT, 8(%9.87) MT, 20'sinde (%24.69) ST belirlemişlerdir. Yarı kapalı sığır işletmelerdeki 1463 olguda 8(%0.54) BT, 4(%0.27) vakada ST tespit edilirken aile işletmelerinde 2888 olguda 8(%0.27) MT saptamışlardır.

Malatya yöresinde yürütülen bu çalışmada ise yalnız tırnak deformitesi tespit edilen toplam vaka sayısı 252'dir. Bunların dağılımına bakıldığında 9(%3.57) AT, 75(%29.76) ST, 67(%26.58) BT, 17 (%6.74) YGT, 77(%30.55) MT, 7(%2.77) KT olarak bulunmuştur. Yapılan çalışmalarda (3, 4) ST ve BT deformitesinin fazla görüldüğü görülmektedir. Bu çalışmada ise ST diğer deformitelere göre daha fazla görülmüştür.

Bölgelerde ayak hastalıklarının prevalansına yönelik çalışmalar (1, 3, 8-10) hastalıkların saptanması, etiolojisi ve tedavi yaklaşım şeklinin ortaya konması açısından veteriner hekim ve yetiştiricilere kolaylık sağlayacağı vurgulanmıştır. Şanlıurfa sığır ayak hastalıkları ile ilgili bir çalışmada (5), kapalı sistem yetiştiricilik yapılan işletmelerde %93.8, yarı açık işletmelerde %3.9, küçük aile işletmelerinden ise %0.03 rahatsızlık saptanmıştır. Bu oran araştırmadaki tüm

hayvanlar dikkate alındığında oran %3.2 olarak belirlenmiştir. Elazığ ve yöresinde yapılan bir çalışmada karşılaşılan ayak hastalıklarının yıllık prevalansı %17.1 olarak belirlenmiştir (17). Sağlıyan ve Ünsaldı (16), Tunceli yöresinde yaptıkları çalışmada ayak hastalıklarının prevalansını %12.38 olarak saptamışlardır. Özsoy ve ark. (11). postmortem incelenen 441 ayakta 159(%36) lezyon belirlenmiştir. Maitti ve ark. (21), yaptıkları çalışmada ayak hastalıkları prevalansını % 9.46 olarak bulmuşlardır. Araştırmacılar İngiltere'de süt işletmelerinde yıllık toplam insidensinin %4.7-30'a kadar değiştiğini bildirmektedirler (22). Russell ve Shaw (23) sığırlarda topallığın yıllık insidensinin %5.5 olduğunu saptamışlardır.

Bu araştırmada toplam 7040 hayvan kontrol edilmiştir. Hayvan sahiplerinden alınan anamnez, tırnak muayenesi ve sürü gözlem formu ışığında 647 olgu tespit edilmiştir. Ayak Hastalıkları prevalansının da %9.19 olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak, Malatya yöresi sığırlarında karşılaşılan ayak hastalıkları prevalansı %9.19 olarak saptanmıştır. Bu çalışmadan elde edilen veriler dikkate alındığında Malatya yöresi işletmelerinin daha iyi ve verimli hayvan yetiştiriciliği için tırnak deformasyonları ve ayak hastalıkları konusunda bilinçlendirilmeli ve bu konuda Veteriner Hekim hizmetlerinden daha fazla yararlanılması gerektiği kanaatindeyiz.

Kaynaklar

- Özcan S, Pamuk K. Afyonkarahisar ve çevresinde sığır ayak hastalıklarının prevalansı. Kocatepe Vet J 2009; 2: 15-19.
- Alkan İ, Boynukara B, Gençcelep M. Van ve yöresinde sığır ayak hastalıklarının yayılışı, nedenleri ve sağaltımı üzerine bir araştırma. YYÜ Vet Fak Derg 1993; 4: 87-95.
- Şındak N, Keskin O, Selçukbiricik H, ve ark. Şanlıurfa ve yöresinde sığır ayak hastalıklarının prevalansı. YYÜ Vet Fak Derg 2003; 14: 14-18.
- Görgül O. Sığırlarda tırnak bakımı ve ayak hastalıkları sebep ve sonuç ilişkileri. UÜ Veteriner Fakültesi Derg 1988; 7: 37-34.
- Slipper Foot <http://www.merckvetmanual.com/mvm/index.jsp?cfile=htm/bc/90525.htm/10.11.2015>.
- Whitaker DA, Kelly JM, Smith EJ. Incidence of lameness in dairy cow. Vet Rec 1983; 136: 537-540.
- Andersson L, Lundstrom K. The influence of breed, age, body weight and season on digital diseases and hoof size in dairy cow. Zentralblatt für Veterinarmedizin A 1981; 28: 141-151.
- Prentice D, Neal P. Some observations on the incidence of lameness in dairy cattle in west Cheshire. Vet Rec 1972; 91: 1-7.
- Clarkson MJ, Downham DY, Faul WB, et al. Incidence and prevalence of lameness in dairy cattle. Vet Rec 1996; 138: 563-567.
- Yurdakul İ, Şen İ. Sivas ve yöresinde sığır ayak hastalıkları prevalansının belirlenmesi. Harran Univ Vet Fak Derg 2018; 7: 51-55.
- Özsoy S, Özer K, Arun S. Sığır ayaklarının postmortem makroskopik ve histopatolojik olarak değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Vet Fak Derg 2002; 28: 447-458.
- Amory JR, Barkert NR, Blowey RW, Green, LE. Lameness in Ruminants. 13th International Symposium and 5th Conference, Maribor, Slovenija, 11-12 February 2004.
- Moldovan M, Moga-Manzat R, Bolte S, Tataru D. Bacteroides nodosus isolated from cows with interdigital dermatitis. Institutul Agronomic Timisoara, Zootehnie si Medicina Veterinara, Lucrari Stiintifice 1986; 21: 99-102.
- Smedegaard HH. Foot rot or chronic foot rot in cattle. The Veterinarian 1964; 2: 299-307.
- Read DH, Walker RL, Castro AE. An invasive spirochaete associated with interdigital papillomatosis of dairy cattle. Vet Rec 1992; 130: 59-60.
- Sağlıyan A, Ünsaldı E. Tunceli ve yöresindeki sığırlarda görülen ayak hastalıklarının prevalansı üzerine gözlemler. FÜ Sağ Bil Derg 2002; 16: 47-56.
- Canpolat İ, Bulut S. Elazığ ve çevresinde sığırlarda görülen ayak hastalıklarının insidansı üzerine gözlemler. FÜ Sağ Bil Derg 2003; 17: 155-160.
- Yavru N, Koç Y, Elma E, ve ark. Konya bölgesinde sığır topallıklarına neden olan ayak hastalıkları üzerine radyolojik ve histopatolojik incelemeler. SÜ Veteriner Fakültesi Dergisi 1992; 8: 3-8.
- Yücel R. İstanbul ve Tekirdağ bölgesindeki sığırlarda görülen ayak hastalıklarının toplu bir değerlendirilmesi. İÜ Veteriner Fakültesi Dergisi 1982; 8: 47-61.
- Samsar E, Akın F, Güzel N, ve ark. Ankara bölgesi süt ineklerinin ekstremitelerinde görülen şirurjikal hastalıklar

- ve bunların hazırlayıcı nedenleri. Veteriner Hekimliği Dergisi 1977; 47: 15-24.
21. Maitti SK, Parai TP, Nautiyal LP. Süt sığırcılığına organize olmuş bir çiftlikte ayak hastalıklarının insidansı. Indian Veterinary Journal 1996; 73: 341-343.
22. Abid TA, Eshoue SM, Badrany MSAL, et al. Slaughter house survey of bovine foot disorders. Indian Veterinary Journal 1989; 66: 154-157.
23. Russell AM, Rowland GJ, Shaw SR, Weaver AD. Survey of lameness in british dairy cattle. Vet Rec 1982; 111: 155-160.